

(Цаарандкнь. Эклцнь 86—87-ч, 90—92-ч, 94-ч номермудт).

Залус нүкән малтти, Уля үдән хотан кечкв, болв амтн халунд ундасад, амшад-шимшад, амрсн хот усн уга. Зуг ганцхн Доньк дөрвн күүнә уудг хот уугьад, давснь икар тавгдсн шиньгн шөлиг мактв.

Баахн зуур амрчагьад Уля йовдж одв, хобчир төгрк ик нүкән дакн цэвранднь малтцхав. Нарн деерас хән т угагьар цонав, көлсн нүдәр ордж гашу дөргв, нүцкн нургьн деегүр түрглдж гооджв.

— Харалта күнд көдлмшл эн, киидән көдлджәнәвдн, тер юнъгад гихлә, эн нүкнд усн торшго, — гидж уурлдж шуукрад Фока өвгн дурго болдж келв.

— Моньгъл шавр күртл малтх кергтә, — гидж Эцк келв.

— Чинә моньгъл шавр күртл зун метр болх чигн биз.

— Иилгъл уга, малтх кергтә.

Нүкиг гурвн өдр малтв, дакад хаджудкинь тесләд, терүнд ус орулв.

— Усн гашун, Улькин кесн шөллә әдл гашун баадж — сар болхла, шор шүүсн болдж одх, — гидж Фока өвгн зөрц хорддж келв.

Донь котелокарн нүкнәс ус тач авад, дж үзкәд, арнигьад одв.

Иим халунд газр дорас гашун давснь гарч ирхнь чигн юмн уга. Хәләлтн, тер хотхр ягьдж цәәдждәхинь, — гидж Доньк келв.

— Альков, би амсдж үзсв, — гидж Бадм сурв.

Котелокиг гартан авчкад, эн адгьм угагьар, зөвәр таалмджтагьар усиг уучкад, уха туньгаджагьад келв:

— Дасад уга күүнд — гашуцр. Уснд иджлх кергтә. Ө-шугьу моднд — тайгад нуурмуд баадг билә, тер нуурмудин усн амтәхн болчкад, нүднә нульмсн мет цегән болдг билә. Бидн түүг уудг биләвдн, тер бийнь эврәннь ус, теегин гашун ус уухнь гидж сандг биләвдн. Теңд халун чигн болдго билә, тайган моднд халун салькн чигн көдлдо билә. Нанд болхла, тер бийнь мана хагсу, догшин тег, гаргьсн эк мет, зүүдндм ордг билә.

Хәләгьә бәәтл тег шатад ирв. Хотхр газрт өцкдүр күртл өнъг уга, хоовртдж бәәсн өвсн, әндр өдр дугтан шарлад, хагсдж одна. Гал болдж одсн, чолун мет хатсн газр шу тусад бәәв. Газр деер гүн шуурхас дала болв, тер шуурха заагур сүл үлдсн әрвдж уга чиг хагсдж,

уга болв.

Халун салькн улм догшрхв. Уурмг шора тоосиг улм өөдән үүлн мет нискәджд, тешгр, тег мет, өнъгән геедж хумхарв.

— Хургьдиг экәснь салгьх кергтә. Экрнрь эцдждәнә, — гидж Эцк шиидв.

— Эрт болхн угай, — гидж магьдидж Бадм сурв.

— Бас чигн нег долан хонгт салгыл уга баадж болхн билә, зуг үздждәнч, юн болдждахинь.

Таньгддо хөөч, хойр хөөч күүк дахулен хургьд авхар өрүн эрт ирв. Салькнд чирәннь шатсн күүкд наадад, шоглидад бәәнә, Доньк тесджд чадлдо, шуукрад саналдчкад, буурл үстә хөөч өвгнәс сурв:

— Чи, энкьр үр, нам адг-ядхдан нег сәәхн күүкән манд үлдәхнчн, бидн хәләдждәсвдн, хәләлтн, ямаран сәәхн күүкд эн.

— Ямаран артистинь, үздждәнч? Эврәннь Улягьан мел дарунь марчкв, — гидж севгтә чирәтә күүкн, хар чирәтә үр күүкән, тохагьарн түлкчкәд, келв.

Доньк улагчрад, сурв:

— Юн Уля гинәч?

— Маниг медхш гидж чи сандждәнч? — гидж күүкн инәв.

Хар күүкн бас инәгьад, — сурв:

— Тана нарн цецг альд бәәнә? Тана нарн цецг йир өндәр ургьджана, төснь келхд, ики холас үзгднә гидж Уля манд келлә.

— Хбөдән кевтрүр авч одад зогсачкад, нарн цецг би танд үзүл-

св, — гидж Доньк күүкдт үгән өгв. Кевтрт ирчкәд, күүкд нарн цецгиг гәәхчкәд, Бадм Доньк хойрар дөнъ авад, хургьдиг экәснь салгьв.

Гирлгән түшәд зогсчкад, Эцк, хургьд экәснь салгьджихиг холас хәләв. Тәв гар джил Эцк хө хәрүлджәнә, джил болгьн өвгнә отарас хургьдинь йилгьдмн. шүдн уга, көгшин хөд йилгьджд авч оддмн. Көгшин хөд дакджд теегүр ирдмн биш, тедниг шуд мал алдг газрур авч оддмн. Увлин туршарт өсәд батрсн хургьдиг отармуд болгьнар түгәджд өгдмн. Зуг хойр-гурвн джил болчкад, зәрм хбөднъ хургьлад, эккр болчкесн, зәрмдән Эцкин отарур ирдг йовдл гардмн. Нам хбөнә чикндн бәәсн тамгьинь үзлго бәәджд Эцк тер хбөдиг таньдг билә.

Джил болгьн, отарас хургьд салгьхла, Эцк нег үлү дун уга, атхр, уурта болдж оддмн. Вийләгьән әдл килмдждәгьар, галин күн хөд хәләджд асрдж чадшго гидж Эцк сандг билә, цугтагьинь салнь, муугьар хәрүлнә гидж харлдг билә, тер учрар, өвгнә отарас хургьд йилгьджд авсн хбөчнрт нег үлү энүнәс тустт билә.

Ода чигн тиим болв: буурл үстә өвгн урдн колхозин үкр хәрүлдж йовад, теегт шинькән ирсиг медчкәд, Эцк өвгиг дууджд авад, дурго болдж келв:

— Чи үкрин толгьач. Мәәллгьәрн хбөдиг гүүлгшгон эркд хургьдиг зогсал уга цааранднь колд ту. Хургьд болгьниг сәәнәр хә-

ләджд йовтн гидж эн инәдгүдтән келтн, әс гидж эднтн зугл инәхән меднә.

— Чи харадан келдждәнәч. күүкд көдлмшч күүкд, зуг тана шатсн теегт хөн бәәтхә, нам темәдин бийнь әрә торхмн, — гидж өвгн бөлджд келв.

— Не, сән, йов...

Мишгтә хотан әәм деерән хәйчкад, күүкдтән нег юм закчкад, өвгн адгьм угагьар, хургьдан туугьад гарв. Хбөчнр болн нохас эргүлдж бүүлсн хургьд олтн анъг дуугьар мәәлләд, иигәрән, тиигәрән гүүлдв, болв савгьр нооса дөрвн барг, өвгнә нәрхн ишкрлгьиг соньсад, гүүсн хургьдиг көбгьад, хәрү эргүләд, отарурнь орулад йовна.

Хургьд ягьджд холджд йовхиг хәләгьад, Эцк зөнъгдән зогсв, теднә гейүрсн мәәллгь чиньнь, хбөчнр кевтртн әрә гидж сөргджд торгьдждасн, хургьдан хәәдждәх хбөдиг Эцк хәләв.

— Үздждәнч, Серко, ман хойрин хургьд йовджд одв, бидн эдниг кесгтән үзшговдн, — гидж өбрән кевтсн баргдан Эцк келв.

Баргнь гилвксн шар нүдәрн сольвджд, эсән хәләчкәд, сүүлән шарвадв.

— Бишго андн, көдлмш багьрв гидж байрлждәнч? Нарн цецгән йовджд услий. кевтәд керг уга, — гидж Эцк нохад дурго болдж келв.

(Цаарандкнь барлгдхмн).